Ժ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 18 (488) НОЕМВРИИ год. IX ԿԻՐԱԿԻ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1942 ԳԻՆ 3 ԼԵՎ

„МЕХУ“
Арм. седмиченъ вестникъ
Редакция и администрация
Ц. Симеонъ 72, София
Ред. К. ХАЛАДЖЯНЪ
Стоп. Н. ХАЛАДЖЯНЪ

„MEGHOU“
Journal humoristique arm.
Rédaction & administration
N. HALADJIAN
Rue Tzar Siméon, № 72
B. P. 444 Sofia (Bulgarie)

ՄԵՂՈՒ

ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

«ՄԵՂՈՒ»
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ
Փողոց Ցար Սիմէոն, թիւ 72
Հեռախօսի թիւ՝ 3-19-54

Թղթակցութեանց եւ դրամական առաքմանց համար՝
ՆՈՒԱՐԴ Գ. ՀԱԼԱՃԵԱՆ
Փողոց Ցար Սիմէոն, թիւ 72
կամ՝ Փոստարկղ 444 Սոֆիա

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան 150, վեցամսեայ 75 լ.
Արտասահման՝ տարեկան 3 տոլար

Ո՞Վ Ի՛ՆՉ ՄԱՐԴ Է

«Պալքանեան Մամուլի» խմբագրականը կարդալու բախտին արժանացող երանելիներէն մէկն ալ ե՛ս եմ։ Կարդացի նաեւ այդ առթիւ տրուած պատասխանները։ Պատասխաններու մէջ ակնբախ էր հայ մարդու զայրոյթը՝ մեր պատմութեան, մեր ազգի մեծութեան հանդէպ «Պալք. Մամուլի» հասցուցած նուաստացումին համար։ Պահ մը ինքնամփոփ մտածեցի։ «Պալք. Մամուլի» խըմբագիրը, որ միանգամայն Սոֆիայի Ցավակիմեան վարժարանի փոխենթաւոր տնօրէնն է չի՞ գիտեր, չէ՞ լսեր Հայոց պատմութեան. Հայութեան փառաւոր անցեալի մասին։ Ի հարկէ գիտէ և գուցէ այս նիւթը կը դասաւանդէ հայ մանուկներուն — (երանի՛ այդ մանուկներուն)։

Արդ՝ եթէ այս է իրականութիւնը, հապա ինչո՞ւ խմբագիր-տնօրէնը այդ պանծալի անցեալին վրայ սեւ խաչ մը քաշել կ'ուզէ։ Արդեօք հայկական փառաւոր անցեալ մը իրեն դի՞ւր չի գար։ Գո՛ւցէ։ Կրնամ սխալիլ, բայց կը կարծեմ թէ՝ խմբագիր-տնօրէնը դատապարտուած է տարուկ ըլլալու, հեզ ըլլալու ու անոր սիրտ ու միտքը խաւզ, խոյանք չի կրնար ճանչնալ, վասնզի՝ իր խմորը, իր կառուցուածքը այդ թոյլ չի տար իրեն, ինչպէսոր՝

* *

Ժամանակին սուլթան մը՝ երկրին ամենատէրը, ամենախելացի, նամանաւանդ փորձառու մեծ վէզիրը բանտարկել կու տայ, առանց ամենադոյզն յանցանքի, մեղքի։

Ժամանակները անցնելուն հակառակ Սուլթանը իր գործած անիրաւութեան վրայ անդրադառնալ չուզէր և սխալը դարմանել չի մտաբերէր։ Որպէս մեծ վէզիր մը՝ Սուլթանը զայն կը պարգեւատրէ օրական հացով մը։

Տարիները կանցնին այսպէս։ Յանկարծ դրացի պետութիւնը պատերազմ կը յայտարարէ Սուլթանի դէմ։ Սուլթանի բանակները կը սկսին պարտուիլ ու նահանջել։ Թշնամի զօրաց յաղթանակով երկրի արշաւաւոր հողերը։ Պատերազմը որքան կը յառաջանար, Սուլթանի բանակները այնքան կը ջարդուէին ու չէին կրնար թշնամի ներխուժումը կասեցնել։ Սուլթանն ու իր պալատականը՝ յուսահատ այս կացութենէն, կ'որոշեն ժողով գումարել ու դարման մը գտնել՝ այս փորձանքէն նուազագոյն վնասով դուրս գալու համար։ Արքունի ժողովը կը գումարուի։ Ժողովականները միաձայնութեամբ կ'որոշեն թշնամիէն զինադադար խնդրել և որոշ զիջումներու փոխարէն, հաշտութեան դաշնագիր կնքել։

Սուլթանը այս որոշումը գործադրել յանձն կ'առնէ, քանի որ, իր կարծիքովն ալ, ուրիշ բանաւոր ելք մը կարելիութիւնը չկար։ Թշնամին զօրաւոր էր ու ընդդիմութիւն մը անօգուտ, նոյնիսկ վնասակար։

Երբ ժողովը ցրուելու վրայ է եղեր, նախարարներէն մին՝ համաձայն ըլլալով հանդերձ առնուած որոշման, կ'առաջարկէ բանտարկուած մեծ վէզիրն հրաւիրել նոյն ժողովին, անոր ալ կարծիքը իմանալու համար։ Մեծ վէզիրն իր փորձառութեամբը գուցէ կարենար օգտակար ըլլալ իր ցուցմունքովը։ Ժողովը կը համաձայնի ու Սուլթանը ակամայ տեղի կու տայ եղած առաջարկութեան առջեւ։ Անմիջապէս բանտ մարդ կը ղրկուի՝ մեծ վէզիրը առաջնորդելու համար ժողովին։ Մեծ վէզիրը կը ներկայանայ ժողովին։ Իրեն կը բացատրուի կացութիւնն ու առնուած որոշումը։ Մեծ վէզիրը ուշադրութեամբ մտիկ ընելէ յետոյ իրեն տրուած զեկոյցը, կը յայտարարէ.

— Կանխահաս կը գտնեմ զինադադար խնդրելու ձեր որոշումը։ Համաձայն չեմ անմիջական անձնատուութեան՝ երբ բոլոր միջոցներն ու հնարաւորութիւնները չեն օգտագործուած։ Կը թելադրեմ, թշնամիին հարուածը որքան ալ ուժեղ ըլլայ, դիմադրել՝ ժամանակ շահելու մտադրութեամբ։ Այդ ժամանակի ընթացքին, կ'առաջարկեմ տասնեակ հազարաւոր ձեռք հագուստ շինել և զանոնք լեցնել յարդով, որպէսզի հեռուէն մարդու կերպարանք առնեն և անոնց ձեռքերուն ալ գաւազաններ՝ իբր թէ զէնք ըլլային։ Ապա գիշեր ատեն զանոնք պիտի կանգնէք ձեր բանակին թիկունքը։ Ուշադիր թէ՛ն ըրէք սակայն, որ թշնամին չկասկածէ այս խաբէութիւնը։

Զինադադար խնդրելու որոշումը առժամապէս մէկդի կը թողուի ու կ'որոշուի մեծ վէզիրին հնարքը գործադրել։ Մեծ վէզիրը կրկին բանտ կ'առաջնորդուի։

Մէկ քանի օր յետոյ կատաղի ճակատամարտը կը սկսի։

Սուլթանին զինուորները, որ գրեթէ սպառած էին, առանց ըղգացնելու իրենց ակարութիւնը, ուժգնօրէն յարձակման կ'անցնին վերջին յոյսով մը։

Թշնամին այս անակնկալէն կը շփոթի, նամանաւանդ երբ կը քննէ (ժամանակաւոր գործիքներով) թշնամի բանակի ուժը, կը տեսնէ որ բովանդակ դաշտը զինուորով լեցուած է, կը յուսահատի ու անխուսափելի ջարդէ փրկուելու համար, նահանջի ճամբան կը բռնէ։ Սուլթանի բանակը քաջալերուած այս երեւոյթէն, անընդհատ կը յարձակի, մինչեւ որ թշնամին հաշտութեան խնդրանք կը ներկայացնէ։ Սուլթանը իր հողերը ետ առնելէ զատ, թշնամի երկրէն ալ կարեւոր հողաշերտ մը կը կցէ իր երկրին՝ որպէս հատուցում, որպէս պատերազմական տուգանք։ Այսպէսով երկու վեհապետները կը բարեկամանան։ Սուլթանը որպէս փոխարինութիւն, որպէս վարձատրութիւն՝ կը հրամայէ մեծ վէզիրին օրական երկու հաց տրամադրել։

Ժամանակ մը վերջ, թշնամի վեհապետը ի նշան բարեկամութեան, պատգամաւորութեան մը միջոցաւ, Սուլթանին ամենաքնաղ տեսակէն նժոյգ մը նուէր կը ղրկէ։

Կ'որոշուի մեծ հանդէս մը սարքել, ուր Սուլթանը ներկայանայ նուէր նժոյգով։ Այս լուրը բանտարկուած մեծ վէզիրին ականջը կը հասնի։ Ան անմիջապէս օրուան մեծ վեհ վէզիրին լուր կը ղրկէ, որ Սուլթանը երբեք այս նժոյգին վրայ չնստի, այլապէս անոր մահը անխուսափելի պիտի ըլլայ։ Այս գուշակութիւնը կը հաղորդուի Սուլթանին, որ կը հրամայէ մեծ վէզիրը իր մօտ առաջնորդել։

Մեծ վէզիրը Սուլթանին կը հաղորդէ թէ՝ այդ նուէրը ծուղակ մըն է, լարուած դրացի վեհապետին կողմէ։ Սուլթանն ու նախարարները չեն ուզեր հաւատալ այդ գուշակութեան։ Այդ պարագային մեծ վէզիրը կ'առաջարկէ փորձի ենթարկել նժոյգը։ Մահուան դատապարտուած մը բանտէն կը հանուի ու անոր կեանք կը խոստացուի՝ եթէ ձիով որոշ հեռաւորութիւն մը կարէ ու վերադառնայ։ Մահապարտը կը ցատկէ ձիուն վրայ, բայց հազիւ մէկ քանի տասնեակ մեթր ճամբայ կտրած, ձին անանկ ուժով մը կը ցնցուի, որ ձիաւորը խնձորի նման գետին կը նետէ ու աքացիներու տեղատարափին տակ զայն կը մահացնէ։ Բոլորը կը հասկնան դրացի պետութեան վեհապետին դաւադիր ոգին՝ որ այս նուէրով կ'ուզէր Սուլթանը սպաննել ու ապա անոր երկիրը արշաւել՝ որպէս վրիժառութիւն։

Սուլթանին կեանքը փրկուած էր՝ անմեղօրէն դատապարտուած ու բանտարկուած մեծ վէզիրին շնորհիւ։ Սուլթանը շափազանց երախտապարտ՝ կը հրամայէ մեծ վէզիրը վարձատրել օրական երեք հացով, առանց զայն բանտէն դուրս ելլելու մասին մտածելու։ Սուլթանին որոշումը կը հաղորդուի մեծ վէզիրին։ Մեծ վէզիրը ի պատասխան Սուլթանի առատաձեռնութեան, կ'ըսէ.

— Ասկէ ուրիշ տեսակ վարձատրութիւն սպասելը՝ անտեղի է. ան ընդունակ չէ ուրիշ ձեւակի պարգեւ, շնորհք մը ընծայելու։ Հացագործի տղան՝ կրնայ միայն հացով վարձատրել իր պետութիւնն ու իր կեանքը փրկող անձը։

Երբ սուլթանին կը հաղորդուի մեծ վէզիրին խօսքերը ան ատոնք կը ջղայնանայ ու մօրը մօտ վազելով վէզիրին զօղարկուած խօսքերուն համար բացատրութիւն պահանջելու։

Ի վերջոյ մայրը իր անցեալի մեղքը կը խոստովանի.— թէ հայրը հիւանդկախ մը ըլլալուն, ինք պալատի հացը մատակարարող երիտասարդ ու առոյգ հացագործին միրձենալով, իրեն կեանք տուած էր։

Այսպէս են աշխարհի բաները։

Մարդ իր ծնունդով հայ ըլլալու է, հայ պատմութեան փառքն ըմբռնելու համար։ Այլապէս սուլթանին նման միայն հա՛ց բաժնելով վարձատրած կըլլայ իրեն կեանք ու փառք պարգեւողին։

Փլովտիւ ՆՈՒԻՐՀԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՌԱՈՒՆՏ

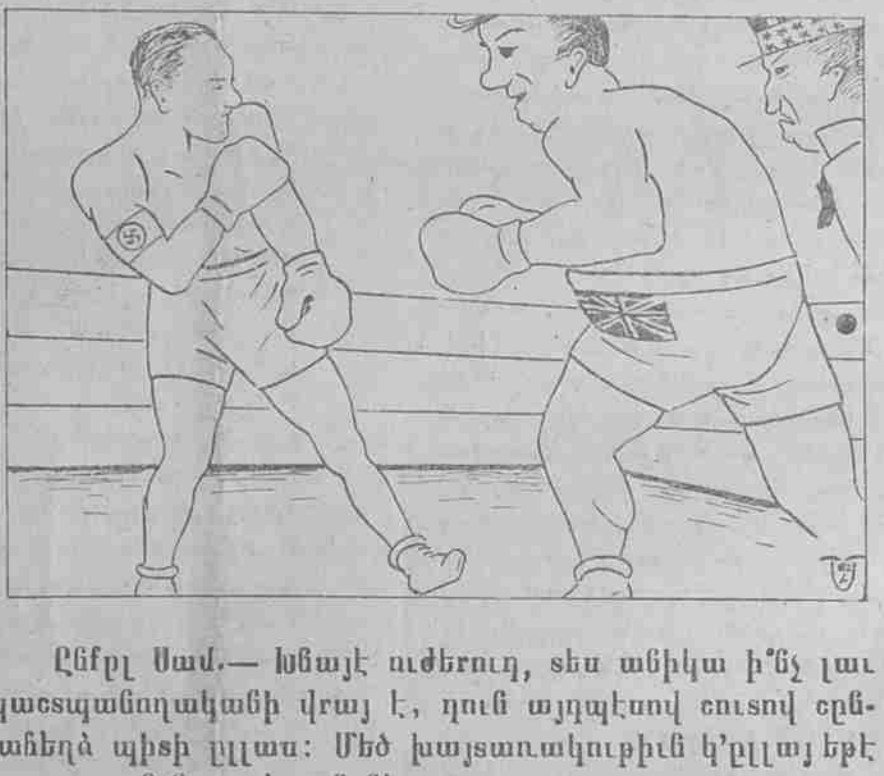

Ըճբլ Սամ.— Խնայէ ուժերուդ, տես անիկա ի՞նչ լաւ պաշտպանողականի վրայ է, դուն այդպէսով շուտով ըն-ջահեղծ պիտի ըլլաս։ Մեծ խայտառակութիւն կ'ըլլայ եթէ այս ռաունտն ալ կորսնցնես։

ՌԱՏԻՕ «ՄԵՂՈՒ»

ԷՆԿԻՒՐԻ.— Թուրք հանրապետութեան նախագահը յայտարարեց թէ «բոլոր մեծ թէ փոքր ժողովուրդները ազատ ապրելու իրաւունքը ունին և եթէ այս սկզբունքը հաւանութիւն գտնէ, պիտի ներդաշնակուի Թրքական բաղձանքին»։

«ՄԵՂՈՒ».— Մուհամմէտի... Սուլթան Համիտ վրայ եթէ ողջ ըլլար, Իսմէթ Ինէօնիւն ողջ-ողջ կուլ կու տար այդ պերճաբիկ նախադասութեանը համար, եթէ նախագահին արտասանած խօսքերը անկեղծ են, որովհետեւ այդ յայտարարութեամբը հայերը՝ Հայաստան, քիւրտերը՝ Քիւրտիստան, լազերը՝ Լազիստան, մէկ խօսքով Թուրքիոյ մէջ ապրող բոլոր մեծ ու պզտիկ ժողովուրդները ազատ պիտի ապրին։

ԹԻՖԼԻՍ.— Կովկասեան ազգայնական լեռները սկսած են Տայջ Լանա, Մեր-Հայրենիք, Զմմօ-Պարթենօ սուրբ երգադութեան երգը արձագանգել, իսկ ընկերները իսկապէս կ'ուզեն հրաժարիլ «Նինօրէն»ներէն և յօրինել Նոր Եւրոպական երգեր։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Թերթիս գրերու փոփոխման առթիւ, «Մեղու»ի յաջորդ թիւը լոյս պիտի տեսնէ Նոյեմբեր 22-ին։

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

«ՄԵՂՈՒ»Ի ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐԸ

ԹՈՒՐՖԱՆՏԱ ՏՈՒՏՈՒԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ

(Շարունակութիւն նախորդ թիւէն եւ վերջ)

Այլինհանըմի կինակին կ'անցնի, որոշումները կը տրուին և մեր Թուրֆանտա տուտուն, ուրախ զուարթ, գոհունակ սրտով և արդուզարդով պճնուած կու գայ ուրախութիւնը աւետելու Իսկուհի հանըմին և զայն հրաւիրելու իր մօտ օրէն կատարուելիք հարսանիքին։

— Բարեւ Ոսկուկ, ինչո՞ւ ես նայինք։

— Բարին արեւդ, հրամմէ նայինք Թուրֆանտա,' մէկէն ի մէկ չճանչցայ. աս ի՞նչ փոփոխութիւն, հալիս Թուրֆանտա աղջիկ ես դարձեր, կոլխպա գործք եփեցաւ։

— Քա սուս եղիր քուրո՛ւկ, պատմեմ ու մտիկ ըրէ։

— Կեցիր սա ձեռքերս լուամ, մէյմէկ խահուէ ալ եփեմ ու մտիկ ընեմ։

— Իսկուհի հանըմ հաճեցեք գործը կարգի դնելէ յետոյ, սուրճերը իր պատրաստէ ու դէմ դիմաց կ'անցնին Թուրֆանտայի նկարագրութիւնը հրճուանքով մտիկ ընելու համար։

— Կարօտկի տուտու, գացի մազերս ֆրիզէ ըրնել տուի, տուն եկայ հայելին նայեցայ, որ Թուրֆանտան թըֆըլ աղջիկ է եղեր ու, իր խըյմէթը ինք չիյտէ եղեր։ Քա չէ, մեծ խօսիլ չըլլայ, մարմինս պըլըխ պըլըխ. ինչ տէլի տէքօլթէ չեմ բռնար կոր, չերողի պէս թեւերնին կը պտտին կոր ու, էս ինչո՞ւ օբըր օբըր կ'դեր եմ ըսի ու կուրծքս թեւերս տէքօլթէ ըրի. փուտրաները քսուեցայ պատրաստուեցայ քօքօր քօքօր տասղուեցայ, նստեցայ։ Մէյ մըն ալ նայիս, ժամը 3ի տանիները կառք մը եկաւ դրանս առջեւ կայնեցաւ. հոփ հոփ սիրտս զարնել սկսաւ։ Մէյ մըն ալ նայիս մէջէն, միջնորդ Գրաբօս աղան և պուրմա պըյըխ չօքխան ծուռ, էրկան մարդ մը կառքէն վար իջան։ Դրաքիս, Կարիէնէ խաթունը դուռը բացաւ ներս հրամցուց, ես ալ վար իջայ դիմաւորեցի և վերի սենեակը առի Ինչպէս էք եայլին խաթըր հարցնելէ վերջ Գրաբօս աղան խօսք առնելով.

— Նախ ի տակ կը ներկայացնեմ ձեզ մեր ամենամաքրիմ բարեկամը Կարապետ Սուրիշմէզեան, ազգի եւ շատ կատարուելով մը ձեռքս երկնցուցի. դուն ես երկնցուցը, մէկէն փայտի պէս ձեռք մը մատներուս դպաւ ամո՞նկ մը սեղմեց, որ մատներուս տեղէն պիտի փրցնէր կարծես թէ պիտի ճզմէր. երեսը նայիմ, որ աչքերը փարըլ փարըլ կը վառին, կիտես քի հուր, հուր պիտի ուտէ։ Քա մէ; մըն ալ գլուխը նայիմ, որ ծուները թէփէ յիս, կլոխին վրայ թէլ մը մազ չկայ քիթ մը քի ոտմէլի օյէն առըլ հոյկակօն, ծառքիս մը քի 3 մատ նաշը կապեր է և ի՞նչ լեզուներ կը թափէ։

Անուշը հանելէս վերջ, Գրաբօս աղան դուրս ելաւ հետս և.

— Ինչո՞ր է հաւնեցա՞ր — հարցուց.

— Աֆ կ'ընես ամմա, բէք սիրտս չառաքցաւ ի՞նչ մեղքս պահեմ — ըսի։

— Եավրում աղէկս խայըրլը խըսմէթ չըլլար, մարդ մարդասանկ չունի. տըհեօտաւոր վաստակ տեղը. քիզմով պիտի չենէ նա ըսելով զիս համոզեց և հարսանիքն ալ շուտ կ'ուզեն կոր։

— Աֆերիմ, Գրաբօս աղա, չեմ ճանչնար ամմա, թամ մարդ է եղեր։ Ի՞նչ Սանդուխտ կոյսին պէս մինչեւ կեանքիդ վերջը կուկուկի պէս մինակ պիտի չնստիս ես — ջանի որ կ'ուզէ կոր հաւներ է նէ ինչո՞ւ համար պիտի մերժէիր։

— Իսկուհի, մինակ բան մը մտածել կու տայ կոր ինծի, աչքերը բէք ֆըրըլ ֆըրըլ կը դառնայ կոր վախնամ...։

— Հայտէ հայտէ զէվզէկ մի՛ ըլլար.

— Ես ալ մտածելով, որ հարսնիքը շուտ կ'ուզեն կոր, էկմէն երթամ եկեղեցիէն որբեւայրութեանս թուղթը ճարեմ ըսի։ Աս տուտու կացի Զարխափանին մօմս վառեցի, ժամէն ելլելուն ալ խորհրդարան երթամ ու էֆէնտիներէն թուղթս ուզեմ ըսի։

— Է՛, պարէ տուի՞ն։

— Քա չէ կեցիր որ ըսեմ, ժամերով դուրսը սպասեցի. մարդ մարդասանք չկայ։ Ժամը տասներմէկին նայեցայ որ թօպըլ մարդ մը պօյը ցցեց ելաւ. եկաւ — քուզում էֆէնտիս, ըսի, եկած եմ քի որբեւայրութեանս թուղթը առնեմ...։

— Հիմա հոս մէկը չկայ. ես չեմ խառնուիր. քարտուղարը թող գայ ու նայի։

— Աղ ի՞նչ ըսել է.

— Քուրուկս ձգէ մեր ազգին գործերը տանկ են. շաբաթը անգամ մը ան ալ կիրակի օրերը պիտի գան ազգին գործերը տեսնելու, ժամը 11ին կու գան 12ին կ'երթան. ան ալ մեզի, կնունքի, պսակի փարա առնելու համար և թախէմ մը ազգին տնդիէն խօսակցութիւններով ժամանակ կ'անցընեն. թող ազգին գործերը միան ի՞նչ կ'ըլլայ. ամմա, քու կործդ ես մնացեր է թող ասոր չըլլայ ու վաղը թող ըլլայ. շաքարը ջուրը չինկաւ եա, մ'ա քեզի թաղական խորհուրդ։

Հետեւեալ օրը կացի. ի՞նչ տեսնեմ, քարտուղար մը քի հետը չի խօսուիր կոր. մէյէր իսէ սիկարս չէ խմած եղեր. ժամկոչը կանչեց սիկարս մը առնել տուաւ հէմէն խինթի պէս վառեց քանի մը անգամ քաշեց ու այն ատեն միայն քէյֆը եղաւ հարցնելու թէ.

— Ինչո՞ւ կ'բաղանես տիկին.

— Եկայ որբեւայրութեան թուղթս առնելու, զալ կիրակի հարսնիք ունիմ, ըսի։

— Անունդ ի՞նչ է։

— Թուրֆանտա։

— Տուներէդ ո՞վ է։

— Տէր X. քահանան։

— Անանկ է նէ այսօր գնա ու, տուներէդ վաղը առ եկուր ու թուղթդ առնէք։

— Պէ ճանըմ, ըսի, աս ի՞նչ է երկու օրտա կեր պիտի գրէք, մարդուն հոգին կը հանէք. գնա՛, եկուր, հարսանիքս մօտ է ես տեղ մըն ալ չեմ կրնար երթալ. քահանան պէտք է նէ ժամկոչը ղրկէ թող գայ։

— Ճանը'մ, պիտի տանք ըսինք եա, այսօր կարեւոր գործեր ունինք։

— Վա՜յ ձեզի քանի օրէ հուզամ կերթամ կոր մարդ մարդասանք չկայ, աս կարեւոր գործեր ըսածդ ո՞վ կը տեսնէ կոր...։

— Համբերող եղի՛ր ըսինք եա, վաղը եկուր առ կ'ըսեմ կոր։

Ի՞նչ է նէ, հետեւեալ օրը տէրտէրս գտայ քիչ մը աղաչեցի, եղջ ըլլայ, ելաւ եկաւ քիւթիւկը պացին, թուղթս գրեցին ձեռքս տուին։

— Օ՜խ, պարի Աստուծոյ մարդուն պանն ալ ուրիշ, բուխ սիրտս կ'ըլլան։ Թուրֆանտա', տահա երկան հաց ուտելու խըսմէթ ունիս եղեր։

— Ի՞նչ ըսեմ Ոսկուկ, չիրքին, միրքին ամմա, վերջապէս մարդուն կլխուն վերեւն ալ էրիկ մը կանուխին ալ ուրիշ է, աս բանը աղջկանդ. հայտէ էրթամ ու շ միացի. նոր ֆիստան մը կարել կու տամ կոր բոռվայի պիտի էրթամ։ Տահա քիչ թէ շատ պատրաստելիք պաներ ունիմ. լաթս լուամ, տունն ու տեղը մաքրեմ լմցնեմ քի, ամէնէն կարեւորը պաղնիքս երթամ, հայտէ միաք պարով հարսանիքիս կը սպասեմ, խըյանէթ, ինծի սըրքի պէս մի' ձգեր։

— Երթաս բարով. հէլպէթ, ռէպէպ մը չըլլայ նէ կու գամ։

Ռուսէ ՄԵՐՈՒՆԻ

ԲԱՅՑ ԳԻՒՏԸ ՄԵՐՆ Է...

Ամերիկայի մէջ սկսած են անցել
հեռագրով ամուսնութիւն կատարել.
Թերթերէն

Աս էր պակասը. Ամերիկացիք
Նորոյթի խենթեր, արտակարգ թերթիկ.
Այս գիւտն ալ ըրին, ինչպէս կ'երեւի
Իրենց թերթերէն. մի՛ ան միս Մէրի,
Պատուելիին հետ մտած թեւ թեւի.
Կ'երթայ կայան մը անթել հեռագրի,
Աս տեղ' գործիքին առջեւ կը նստի,
Հինգ վայրկեան չանցած կ'ըլլա... միկեսի,
Անդիէն միստր Ճէյմս մը, իր կէսը,
Կ'ընդունի օդէն զրկուած Yes-ը։
Խնդիր չէ թէ ի՞նչ պատճառներ նորքին
անելք ընել զրրդեցին Մէրին.
Ո՞վ կը խառնուի, Հայ չէ այլ օտար
Բամբասանք երսու միքալիֆ չի տար։
Կ'այժմ գիտնալ թէ այս կերպ միութիւն
Ո՞ր առաւճանի կ'ըլլայ հաստատուն.
Ամուսնութիւն մը եղած անթելով,
Քանի մ'անուշ բառ օդին նետելով
Գործիքին ականջին, կ'ըլլա՞յ կարելի
Ուրան ալ իրար կանչեն. My dearly..
Ջէ՞ որ կարգուելուն բո՛ւն ԿԱՊՆ է պայման,
Հազար կամ բարակ, հաստ կամ չուան,
Վերջապէս բան մը իրար միացնող,
Եւ ո՛չ թէ օդէն ալիքներ անցնող։
Բայց իմ խարճը չէ ձեզի հասկցնալ
Վերլուծել, մեկնել հարցն այս հրատապ,
Թո՛ղ Կաթողիկոս, Պատուելի կամ Պապ
Աշխատին գտնել ԿԱՊո՞վ թէ ԱՆԿԱՊ։
Բայց հիմա ուրիշ խնդիր կը ծագի,
Խնդիր գոցըլուած հայու պարանքի.
Այս գիւտն ելած չէ գլուխէ ծանքի,
Այլ՝ գիւտն է վանցի Մխանց Պետիկի,
Շատ լաւ կը յիշեմ, օրիորդ մը վանցի
Ասկէ շատ առաջ պատմած է ինծի
Հետեւեալն' ըստոյգ իբրեւ երկրացի։
Մխանց Պետիկը Պոլիս չեմ գիտեր
Իբր օտապահ ո՞ր խան կ'աշխատէր.
Օր մը նամակ մը կ'առնէ երկիրէն,
Մանչուկ մ'ունենալն աւետող իրեն.
Աշխարհ իրն էր ա՛լ խինդ ու հրճուանքէ
Հէմշէրիներուն սեղան կը սարքէ։
— Տօ՛ Պետի՛կ, կ'ըսեն շատեր անհաւատ,
Սա՛, աղբեր ճա՛ն, ի՞նչպէս կ'ըլլի ատ,
Ի՞նչպէս Վանայ մէջ չօճուխ կը շինի,
Երբ հինգ տարի կայ քու գալըդ Պոլիս։
— Աղբե՛րք, կ'ասեմ ձեզ ճօճուխ մ'է եղեր,
Ի՛նչպէս թէ եղեր՝ չէք գիտեր գէնէր,
Մեր խօրաս Վանը մոցաք պէս պէլլի,
Օդէն էլ կ'ուլլի, ջուրէն էլ կ'ուլլի,
Ղուրպան եմ էղեր մեր դըրախտ Վանայ,
Առէ'ք, մարդ ի՞նչպէս էնոր դիմանայ
Երբ մեր կնոտանք կ'ուտին ամէն հեղ
Պտուղներն երկրի խոշոր ու համեղ,
Երբ խմին ջուրը գուլլալ գետերի,
ՕԴԷՆ ԷԼ Կ'ՈՒԼԼԻ, ՋՈՒՐԷՆ ԷԼ Կ'ՈՒԼԼԻ,
ԱՍՏՈՒԱԾ ՈՒԶԻ ՆԸ ԸՄՄԷՆ ԲԱՆ Կ'ՈՒԼԼԻ

ՌԱՈՒԼ.ԲՕՆՇՕՆ

ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐ ՄԵԾ ՄԱՐԴՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԳՆԱՀԱՏԷ՛ ԳԵՂԵՑԻԿԸ...

Անաթօլ Ֆրանս իր ծերութեան միջոցին, շատ մը այցելուներու կարգին, կ'ընդունէր նաեւ այցելութիւնը գեղեցիկ մանկամարդուհիի մը, որ գացած էր իր խոր յարգանքը մատուցանելու։

Անաթօլ Ֆրանս մանկամարդուհին այլայլած դիմագիծէն՝ զայրացած և օրանեղած ըլլալը կը զգայ ու կը հարցնէ.

— Ինչո՞ւ օրիո՛րդ, ներեցէք համարձակութեանս, ձեր դէմքը այլայլած կը տեսնեմ... վի՞շտ մը ունիք արդեօք...։

— Ո՛չ, պարոն. եկած եմ իմ ձեզ հանդէպ ունեցած յարգանքի պարտականութիւնս կատարելու... սակայն կը ցաւիմ ըսելու որ, պարտականութեանս ճամբուն վրայ՝ զոհդուխներէն եղած միջոցիս, ձեր հաւատարիմ չան հանդիպեցայ, որ զիս խածնել ուզեց...։

Անաթօլ Ֆրանս անմիջապէս կը զգայ թէ՝ գանգատանին է որ կ'ակնարկէ և դառնալով օրիորդին կ'ըսէ.

— Փափկասուն օրիո՛րդ, ներողամիտ գտնուեցէք. ձեզի փոքրիկ անէքտոտ մը պատմեմ, որմէ կրնաք օգտուիլ և ձեր բորբոքած ջիղերը հանդարտեցնել։

Ու կը սկսի հետեւեալը պատմել.

— Օրին մէկը, Մեծն Պետրոս Ռուսիոյ կայսրը, իր թիկնապահին հետ, կայսրութեան հոգերուն մէջ շրջագայութեան ելած էր։ Անակնկալօրէն հարկ կ'ըլլայ որ, թիկնապահը՝ կայսեր կողմէ Կատարինէ թագուհիին նամակ մը տանի։ Եւ որովհետեւ, սա է անձ չէր կարող թագուհիին ներկայանալ առանց արտօնութեան, կայսրը իր թիկնապահին տուած էր պաշտօնական հրամանագիր մը՝ որպէսզի պալատ հասնելուն պէս միջապէս ներկայանայ թագուհիին և անձամբ յանձնէ նամակը անոր և պատասխանը առնելով՝ շուտով վերադառնայ։

Թիկնապահը՝ գիշերը ուշ ժամանակ կը հասնի պալատ և ազատօրէն մուտք գործելով պալատէն ներս, կ'ուղղուի ուղղակի Կատարինէ թագուհիին ննջասենեակը և կը զարնէ դուռը։ Կատարինէ թագուհին բարակ գիշերազգեստով մը պառկելու վրայ էր։ Ան՝ կ'ուզէ իր այդ կիսամերկ վիճակովը դուռը կը բանայ՝ կարծելով թէ կայսրն է։ Թիկնապահը՝ երբ կը տեսնէ անոր կիսամերկ շլացուցիչ գեղեցկութիւնը՝ նամակը յանձնելու միջոցին, չկարողանալով զսպել ինքզինքը՝ բռնօրէն ու ամբոխօրէն կը գրկէ և կը համբուրէ...։

Ելած աղմուկէն՝ պալատը տակն ու վրայ կ'ըլլայ. ամէն կողմէ ծառաներ ու պահապաններ կը բանեն ու կը ձերբակալեն թիկնապահը, բանտ կը նետեն և առանց դատելու կամ կայսեր տեղեկացնելու, մահուան կը դատապարտեն։ Անդին՝ կայսրը թիկնապահին վերադարձին կը սպասէ անհամբեր

(Շար, Գ. էջին)